

Dosentti Markku Pyysiäinen
Saarna Järvenpään yhteiskoulun 80-vuotisjuhlamessussa
Järvenpään kirkossa lauantaina 11.10.2008

On elokuun 14. päivän ilta vuonna 1968. Olen valmistautumassa tulevaan vuoteen Amsterdamin keskustan pienessä hotellissa. Olen elämäni ensimmäistä kertaa ulkomailla, Suomen rajojen ulkopuolella. Olen lukion 3. vuosikurssin – silloisen alkavan 8. luokan – oppilas. En kuitenkaan aloita kouluani Suomessa vaan parin viikon kuluttua Indonesiassa, Pohjois-Sumatralla, Medanin kaupungissa.

Mietin, miten ihmeessä olen päätynyt tällaiseen tilanteeseen. Vuonna 1964 Järvenpään yhteiskoulun 4. luokan jälkeen perheemme oli isän työpaikan vaihdoksen myötä muuttanut Järvenpään Invasta Helsinkiin, Pitäjänmäelle. Niin jouduin vaihtamaan koulua Järvenpään yhteiskoulusta Karjalan yhteiskouluun Helsingin Ruskeasuolle. Muutoksella oli nuorelle murrosikäiselle hyvin dramaattiset seuraukset. Halut koulunkäyntiin turvallisen Järvenpään jälkeen loppuivat kuukaudessa. Jäin luokalle.

Kesällä 1965 menin rippikoululeirille Lohjan Vivamoon. Tulin uskoon. Elämäni sai uuden suunnan, ja sen jälkeen koulunkäyntikin tuntui aivan toisenlaiselta. Parin uskovaisena eletyn hyvin ehdottoman vuoden jälkeen alkoivat kuitenkin epäilykset: Miksi juuri minä olisin oikeassa? Miten juuri kristinuskon ja sen pieni läntinen haara, luterilaisuus olisi tavoittanut totuuden? Minä tulkitsin tätä luterilaisuutta viidesläisen herätysliikkeen (joka sekin oli jakautunut useisiin ryhmiin) silmälasien lävitse. Minäkö omistin totuuden?

Tuon kriisin keskellä halusin itselleni ikään kuin aikalisän, koska en enää tiennyt, mitä halusin. Päätin lähteä kolmanteen maailmaan, tarkemmin Aasiaan tutustumaan sen ihmisiin, heidän uskontoihinsa ja heidän tapaansa uskoa. Hain ICYE:n kautta vaihto-oppilaaksi Indonesiaan..

Elokuun 14. päivänä vuonna 1968 olin matkalla vuodeksi Pohjois-Sumatralle. Sinä iltana en voinut lainkaan ymmärtää ratkaisuani, jonka vanhempani olivat vastentahtoisesti hyväksyneet. Avasin hotellissa Raamatun satunnaisesta kohdasta. Uskovaiset kutsuvat tätä liftaamiseksi. Edessäni oli tämän messun, 21. sunnuntain helluntaista, ensimmäisen vuosikerran ensimmäinen lukukappale Vanhasta testamentista, Jeremian kirjasta (1:4–10): ”Profeetta Jeremialle tuli tämän Herran sana: - Jo ennen kuin sinut äidinkohdussa muovasin, minä valitsin sinut. Jo ennen kuin sinä synnyit maailmaan, minä pyhitin sinut omakseni ja määräsin sinut kansojen profeetaksi. Mutta minä vastasin: ”Voi, Herra, Jumalani, en minä osaa puhua, minä olen niin nuori!” Silloin Herra sanoi: - Älä sano, että olet nuori, vaan mene, minne ikinä sinut lähetän, ja puhu, mitä minä käsken sinun puhua. Älä pelkää ketään, sillä minä, Herra, olen sinun kanssasi ja suojelen sinua.”

Tämän messun teema on ”Jeesuksen lähettäjä”. En tuolloin – ja vielä vähemmän nykyisin – kuvitellut olevani mikään kansojen profeetta. Mutta tuossa ahdistavassa tilanteessa minua suuresti lohduttivat sanat: ”Älä sano, että olet nuori, vaan mene, minne ikinä sinut lähetän ja puhu, mitä minä käsken sinun puhua. Älä pelkää ketään, sillä minä, Herra, olen sinun kanssasi ja suojelen sinua.” Näin jälkepäin teologina tiedän, mitä tämä valinta Jeremialle merkitsi. Onneksi en silloin tiennyt.

Nyt ymmärrän sen, että minua suojeltiin tuona lukuvuotena 1968–1969. Ehkä näin on tapahtunut sen jälkeenkin. Tuo vaihto-oppilasvuosi on ollut tärkeä, ehkä jopa tärkein vuosi

elämässäni. Jotkut aikuistuvat armeijassa, minä Indonesiassa. Ja toisin kuin myöhemmin armeijassa maailmankatsomukseni avartui aivan ratkaisevalla tavalla.

Olen näin pitkään puhunut itsestäni. Miksi? Oman koulun juhla luonnollisesti palauttaa monia asioita uudella tavalla mieleen. Mutta mielestäni Järvenpään keskuskansakoulu, siellä ennen muuta luokanopettaja Laura Lehtikari ja Järvenpään yhteiskoulu ovat antaneet elämälleni sellaisen pohjan, joka on kestänyt vaarojenkin vuodet. Norssin nykyisenä rehtorina olen välillä muistellut rehtori Väinö Kyrölää, joka opetti meille äidinkieltä ja kirjallisuutta. Hänen humanistin otteensa elämään on jäänyt pysyvästi mieleeni. On myös monia muita opettajia luokanvalvoja Elli Tourusesta lähtien, jotka voin elävästi palauttaa mieleeni.

Tämän messun Raamatun tekstit puhuvat julistamisen ja sitä kautta oman vakaumuksen tärkeydestä. Tämän onkin mielestäni olennaista, niin oman kokemuksen kuin tämän päivän Raamatun kohtien valossa.

On tärkeää olla luja ja rohkea, kuten Mooses sanoi aikanaan israelilaisille. On tärkeää, että uskaltaa olla jotain mieltä, että on vakaumus. Mutta yhtä tärkeää on valmius myöntää, että olin sittenkin väärässä – tai en ainakaan ollut ainoana oikeassa. Nuoruuden ihanteilla ja ajatuksille ei suinkaan aina välttämättä kannata pysyä uskollisena, vaikka niin joskus väitetään. ”Panta rhei, kaikki virtaa”, sanoi aikanaan filosofi Herakleitos. Me siis muutumme ja maailma muuttuu. Kun Uudessa testamentissa puhutaan parannuksen teosta, silloin tarkoitetaan juuri valmiutta tarkistaa omia ajatuksiaan, valmiutta mielenmuutokseen..

Tällaiseen parannuksen tekoon kutsun meitä kaikkia. Se voi viedä meidät eri suuntiin, mutta sitäkin ei tarvitse pelätä. Tärkeämpää on etsiä totuutta kuin omistaa se. Itse olen edelleen kristitty, monissa asioissa toisinajattelija mutta silti kristitty. Olen myös edelleen pappi. En omista totuutta mutta etsin sitä. Etsintä voi loppua vasta silloin, kun elämäni loppuu.

Olen kokenut elämässäni Jumalan suojelusta, vaikka suojeluksesta puhuminen saattaa myös lopullisesti kaataa uskon. Niin monia esimerkkejä tässä elämässä on myös siitä, että suojelusenkelit eivät ole olleet valveilla. Silti uskon jollain salatulla ja nöyrällä tavalla uskon suojelukseen. Mooses sanoi Joosualle: ”Ole vahva ja ole rohkea.” Usko suojelukseen antaa voimaa ja rohkeutta elää